

**LIETUVOS BANKO
PRIEŽIŪROS TARNYBOS
FINANSINIŲ PASLAUGŲ IR RINKŲ PRIEŽIŪROS DEPARTAMENTO
DIREKTORIUS**

**SPRENDIMAS
DĖL C.M. IR AB ŠIAULIŲ BANKO GINČO NAGRINĖJIMO**

2019 m. gruodžio 4 d. Nr. 242-491
Vilnius

Lietuvos bankas gavo advokatės Stefanijos (Stefania) Skonieczny (toliau – pareiškėjo atstovė), atstovaujančios pareiškėjui C. M. (toliau – pareiškėjas), kreipimąsi, kuriuo prašoma išnagrinėti tarp pareiškėjo ir AB Šiaulių banko (toliau – bankas) kilusį ginčą.

Nustatyta:

2019 m. birželio 11 d. pareiškėjas iš savo banko sąskaitos Italijos banke pateikė vykdyti 25 000 Eur mokėjimo nurodymą į gavėjo UAB „Etila“ banko sąskaitą banke. Mokėjimo pavedimo kopijoje nurodyta mokėjimo pavedimo priežastis – sąskaita pagal sutartį (ital. *Invocie No duomenys neskelbiami*). 2019 m. birželio 12 d. bankas įskaitė pareiškėjo (mokėtojo) mokėjimo nurodyme nurodytą 25 000 Eur sumą į UAB „Etila“ banko sąskaitą.

2019 m. liepos 11 d. pareiškėjo atstovė kreipėsi į banką (raštas bankui išsiųstas iš Milano pašto 2019 m. liepos 12 d., bankas gavo 2019 m. liepos 23 d.) su pretenzija prašydama banko grąžinti pareiškėjo į UAB „Etila“ banko sąskaitą, esančią banke, pervestus 25 000 Eur. Pareiškėjo atstovė nurodė, kad pareiškėjas pervedė 25 000 Eur į UAB „Etila“ sąskaitą norėdamas investuoti *Codexfx* platformoje. Pareiškėjo atstovė paaiškino, kad *Codexfx* interneto puslapyje deklaruojama, kad ši platforma yra valdoma bendrovių *Codexfx Ltd* ir *FM Marketing Ltd*, kurios, kaip manė pareiškėjas, turėjo būti registruotos Maršalo salose ir Bulgarijoje. Tačiau, pareiškėjo atstovei patikrinus informaciją, paaiškėjo, kad *Codexfx Ltd* ir *FM Marketing Ltd* nėra įtrauktos į sąrašus bendrovių, turinčių teisę teikti finansines paslaugas Maršalo salose, Bulgarijoje arba Italijoje. Pareiškėjo atstovė prašė banko užblokuoti pareiškėjo pateiktą 25 000 Eur mokėjimo nurodymą ir grąžinti pareiškėjui 25 000 Eur.

Bankui nesutikus tenkinti reikalavimo pareiškėjas kreipėsi į Lietuvos banką dėl ginčo nagrinėjimo. Kreipimesi pareiškėjo atstovė nurodė, kad pareiškėjas 25 000 Eur įmonei pervedė norėdamas investuoti *Codexfx* platformoje ir dėl to patyrė nuostolių. Pareiškėjo atstovė nurodė, kad *Codexfx Ltd* yra įtraukta į bendrovių, neturinčių teisės teikti finansines paslaugas Italijoje, sąrašą. Remdamasi tuo, pareiškėjo atstovė teigia, kad bankas, atidarydamas sąskaitą UAB „Etila“, pažeidė Lietuvos Respublikos pinigų plovimo ir teroristų finansavimo įstatymą, dėl to turi grąžinti pareiškėjui į UAB „Etila“ sąskaitą įskaitytą 25 000 Eur mokėjimą.

Bankas pateiktame atsiliepime paaiškino, kad bendrovė UAB „Etila“, į kurios banko sąskaitą banke pareiškėjas pervedė 25 000 Eur, Juridinių asmenų registre įregistruota 2019 m. gegužės 9 d. Įmonės atstovui atvykus į banką, pateikus banko sąskaitai atidaryti reikalingus dokumentus ir užpildžius kliento pažinimo anketą, bendrovei buvo atidaryta sąskaita banke. Kliento pažinimo anketoje bendrovės vadovas nurodė, kad įmonė vykdys „marketingo“ veiklą, kad ketina dalyvauti finansinių priemonių prekyboje, bendrovė nenurodė.

Bankas paaiškino, kad, pagal Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 6.913 straipsnį, banko sąskaitos sutartimi bankas įsipareigoja priimti ir įskaityti pinigus į sąskaitos savininko atidarytą sąskaitą, vykdyti kliento nurodymus dėl tam tikrų sumų pervedimo ir išmokėjimo iš sąskaitos bei atlikti kitokias banko atliekamas operacijas. Lietuvos Respublikos mokėjimų įstatymo 46 straipsnio 4 dalyje bei 49 straipsnyje nurodyta, kad gavėjo mokėjimo paslaugų teikėjas, gavęs iš mokėtojo mokėjimo paslaugų teikėjo pervestas lėšas, jas turi nedelsdamas įskaityti į mokėjimo nurodyme nurodytą gavėjo sąskaitą banke. Vadovaudamasis minėtais teisės aktais, bankas pareiškėjo mokėjimą įskaitė į UAB „Etila“ sąskaitą.

Bankas paaiškino, kad, nors įvertinus objektyvius požymius, UAB „Etila“ neturėjo padidėjusios rizikos indikatorių, banko darbuotojas vien dėl bendrovės atstovo pilietybės (*duomenys neskelbiami*) taikė sustiprinto kliento pažinimo metodą, todėl analizuojant bendrovės operacijas buvo taikomi tiek momentinės, tiek retrospektyvinės stebėsenos būdai. Kadangi taikant momentinės stebėsenos būdą vienos piniginės operacijos sumos filtrai yra *duomenys neskelbiami* Eur ir *duomenys neskelbiami* JAV dolerių, nė viena bendrovės piniginė operacija neatitiko šios sumos, todėl momentinės stebėsenos būdu nebuvo analizuota. Banko teigimu, pirmieji įtarimai, kad bendrovė vykdo įtartinas operacijas, banką pasiekė 2019 m. liepos 23 d., gavus pareiškėjo atstovės pretenziją. Bankas iš karto ėmėsi prevencinių priemonių: 2019 m. liepos 23 d. užblokavo bendrovės sąskaitą ir pareikalavo bendrovės pateikti papildomos informacijos, tačiau ji iki šios dienos nebuvo pateikta.

Bankas teigia, kad atidarant banko sąskaitą UAB „Etila“ įtarimų dėl nurodomos veiklos („marketingas“) nekilo, trumpą laikotarpį (2019 m. birželio 6 d. ir 2019 m. birželio 26 d.) vykusios piniginės operacijos nepateko į momentinės stebėsenos filtras, gaunamos į bendrovės sąskaitą lėšos neindikavo prekybos finansinėmis priemonėmis, pareiškėjo mokėjimo nurodyme buvo nurodyta mokėjimo priežastis „apmokėjimas už sąskaitą pagal sutartį“, todėl pirmasis rizikos indikatorius buvo pareiškėjo atstovės pretenzija, po kurios bankas nedelsdamas užblokavo bendrovės sąskaitą. Bankas taip pat pažymėjo, kad pareiškėjo pretenziją gavo tada, kai bendrovės sąskaitoje piniginių lėšų jau nebuvo.

Bankas paaiškino, kad pareiškėjas, siekdamas investuoti į finansines priemones ir prekiauti internetinės prekybos platformose, turėtų būti pats atsakingas ir atidus, patikrinti, ar paslaugas siūlančios bendrovės turi reikiamas licencijas, ir įvertinti kitą su investavimo veikla susijusią riziką. Todėl už autorizuotus mokėjimo nurodymus tretiesiems asmenims siekiant vykdyti investavimo veiklą ir dėl to patirtus nuostolius atsakingas tik pats mokėtojas.

Atsižvelgdamas į pirmiau pateiktus argumentus bankas prašė pareiškėjo reikalavimą atmesti kaip nepagrįstą.

K o n s t a t u o j a m a :

Vadovaujantis Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių, patvirtintų Lietuvos banko valdybos 2012 m. sausio 26 d. nutarimu Nr. 03-23, 45 punktu, vartojimo ginčai Lietuvos banke nagrinėjami laikantis rungimosi, ginčų nagrinėjimo operatyvumo, koncentracijos, ekonomiškumo ir bendradarbiavimo principų. Nagrinėdamas ginčą Lietuvos bankas atlieka pateiktų įrodymų vertinimą ir jo pagrindu priimamas sprendimas.

Pareiškėjo ir banko ginčas kilo dėl to, ar bankas pagrįstai įskaitė pareiškėjo pateiktą 25 000 Eur mokėjimo nurodymą į bendrovės UAB „Etila“ banko sąskaitą. Pareiškėjo atstovės teigimu, bendrovės veikla buvo susijusi su pinigų plovimu, bankas turėjo šią informaciją identifikuoti ir imtis priemonių, nurodytų Lietuvos Respublikos pinigų plovimo ir teroristų finansavimo prevencijos įstatyme (toliau – PPTFPĮ). Kadangi neidentifikavo bendrovės veiklos, bankas pažeidė PPTFPĮ, dėl to turi gražinti pareiškėjui 25 000 Eur. Bankas teigia, kad pareiškėjo pateikto gavėjui (bendrovei) skirto mokėjimo pavedimo neturėjo pagrindo neįskaityti į bendrovės sąskaitą banke. Taip pat bankas nurodė, kad laikėsi PPTFPĮ, tinkamai identifikavo klientą ir, vos tik gavęs informacijos, kad bendrovės veikla gali būti susijusi su pinigų plovimu, užblokavo bendrovės sąskaitą banke.

Mokėjimo paslaugų teikėjų veiklą ir atsakomybę, mokėjimo paslaugas, jų teikimo sąlygas ir informavimo apie šias sąlygas reikalavimus, mokėjimo operacijų autorizavimą ir vykdymą, mokėjimo paslaugų vartotojų ir mokėjimo paslaugų teikėjų teises ir pareigas, susijusias su mokėjimo paslaugomis, kai mokėjimo paslaugų teikimas yra verslas, reglamentuoja Lietuvos Respublikos mokėjimų įstatymas (redakcija galiojusi nuo 2019 m. gegužės 1 d. iki 2019 m. spalio 20 d.).

Mokėjimų įstatymo 46 straipsnio 4 dalyje nustatyta, kad gavėjo mokėjimo paslaugų teikėjas, gavęs mokėjimo operacijos sumą, nustato lėšų įskaitymo datą ir sudaro galimybę gavėjui naudotis mokėjimo operacijos suma gavėjo sąskaitoje šio įstatymo 49 straipsnyje nustatyta tvarka. Mokėjimų įstatymo 49 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad lėšų įskaitymo data yra ne vėlesnė negu darbo diena, kurią mokėjimo operacijos suma įskaitoma į gavėjo mokėjimo paslaugų teikėjo sąskaitą.

Pateikta mokėjimo nurodymo kopija patvirtina, kad pareiškėjas 2019 m. birželio 11 d. iš savo banko Italijoje sąskaitos nurodė pervesti 25 000 Eur UAB „Etila“, mokėjimo pavedime nurodyta, kad mokama už sąskaitą pagal sutartį Nr. 11 (ital. *Invocie No duomenys neskelbiami*). Bankas pareiškėjo nurodytą sumą įskaitė į gavėjos UAB „Etila“ sąskaitą banke

2019 m. birželio 12 d. Taigi, bankas pagal pareiškėjo mokėjimo pavedime pateiktus duomenis įskaitė 25 000 Eur į UAB „Etila“ sąskaitą.

Pareiškėjo atstovė teigia, kad bankas yra atsakingas už pareiškėjo dėl trečiųjų asmenų galimai neteisėtos veiklos patirtą 25 000 Eur nuostolį, nes netinkamai vykdė pinigų plovimo ir teroristų finansavimo prevencijos reikalavimus, nustatytus PPTFPĮ.

Vadovaujantis PPTFPĮ, bankai ir kiti šiame įstatyme numatyti įpareigotieji subjektai yra įpareigoti tinkamai pažinti savo klientus: nustatyti ir patikrinti kliento ir naudos gavėjo asmens tapatybę, gauti informaciją apie dalykinių santykių tikslą ir numatomą pobūdį, nuolat peržiūrėti ir atnaujinti kliento ir naudos gavėjo tapatybės nustatymo metu pateiktus dokumentus, duomenis ar informaciją (siekiant užtikrinti, kad minėta informacija yra tinkama ir aktuali) bei vykdyti nuolatinę kliento dalykinių santykių stebėseną. Bankai, siekdami tinkamai valdyti pinigų plovimo ir teroristų finansavimo riziką, privalo įdiegti rizikos vertinimu pagrįstą metodą, t. y., atsižvelgdami į prisiimamą riziką, veiklos mastą ir pobūdį, nustatyti adekvačias vidines rizikos valdymo, vertinimo ir mažinimo priemones, kuriomis remdamiesi iš savo klientų gali reikalauti informacijos (reikiamų dokumentų ir duomenų), kuri yra būtina tinkamai pažinti klientą (tiek prieš pradėdant dalykinius santykius su klientu, tiek ir dalykinių santykių eigoje, siekiant užtikrinti, kad kliento atliekami sandoriai yra įprasti jo veiklai ir (arba) atitinka finansų įstaigos turimas žinias apie klientą).

Vadovaudamiesi PPTFPĮ 16 straipsnio 2 dalimi, bankai, nustatę, kad jų klientas atlieka įtartą pinigine operaciją ar sandorį (pvz., esant pagrįstų įtarimų, kad mokėjimo operacijai įvykdyti klientas bankui perdavė lėšas, kurios galimai gautos iš nusikalstamos veikos ar pan.), nepaisydami pinigines operacijos ar sandorio sumos, privalo tą operaciją ar sandorį sustabdyti, nebent dėl pinigines operacijos ar sandorio pobūdžio, jų atlikimo būdo ar kitų aplinkybių to padaryti objektyviai neįmanoma. Pažymėtina, kad PPTFPĮ neįpareigoja bankų tikrinti kiekvienos jų klientų atliekamos mokėjimo operacijos, papildomai rinkti ir (arba) tikrinti duomenis apie kiekvieną mokėjimo nurodyme nurodytą mokėjimo operacijos sumos gavėją, analizuoti lėšų gavėjo vykdomos veiklos specifikos ar kitaip kvestionuoti mokėtojo, kuris pateikė mokėjimo nurodymą pervesti tokiam gavėjui lėšas, veiksmus, jeigu, objektyviai vertinant, nėra pagrindo įtarti, jog banko kliento (mokėtojo) atliekamos operacijos yra susijusios su pinigų plovimo ar teroristų finansavimo veikla. Vien aplinkybė, kad mokėjimo operacijos suma viršija 15 000 Eur, ypač tais atvejais, kai tokios mokėjimo operacijos atliekamos ne grynaisiais pinigais, jas dalykinių santykiu metu klientas atlieka periodiškai, pateikia bankui dokumentus, susijusius su tokiomis mokėjimo operacijomis (pvz., pirkimo-pardavimo sutartį), mokėjimai atliekami į, objektyviai vertinant, patikimose Europos Sąjungos valstybėse narėse atidarytas sąskaitas ir pan., nesudaro pakankamo pagrindo automatiškai laikyti tokią mokėjimo operaciją įtartą ir (arba) tuo pagrindu ją stabdyti. Pažymėtina, kad bankų sprendimai vykdyti ir (arba) atsisakyti įvykdyti klientų pateiktus mokėjimo nurodymus visais atvejais privalo būti paremti tuo metu egzistuojančių aplinkybių visumos vertinimu.

Iš ginčo byloje pateiktų dokumentų matyti, kad bankas, prieš atidarydamas UAB „Etila“ sąskaitą, pateikė bendrovės atstovui užpildyti Juridinio asmens anketą. Minėtoje Juridinio asmens anketoje įmonės atstovas pažymėjo, kad įmonės pagrindinė veikla – „marketingas“; pagrindiniai verslo regionai: *duomenys neskelbiami* (įplaukos į sąskaitą), *duomenys neskelbiami* (pavedimai iš sąskaitos) ir kita. Informacijos, kad bendrovė teiks finansines paslaugas, anketoje nėra. Taigi, bankas prieš atidarydamas sąskaitą UAB „Etila“ vykdė kliento pažinimo reikalavimą ir surinko informaciją apie bendrovės ketinamą vykdyti veiklą.

Kaip jau buvo minėta, pareiškėjo pateikto 25 000 Eur mokėjimo pavedimo paskirtyje buvo nurodyta, kad mokama už paslaugas pagal išrašytą sąskaitą pagal sutartį Nr. *duomenys neskelbiami*. Taigi, galima pritarti bankui, kad iš mokėjimo pavedimo paskirties nebuvo galimybės identifikuoti, kad pareiškėjas teikia mokėjimą už paslaugas, nesusijusias su gavėjo veikla (finansines paslaugas).

Įvertinus pateiktą medžiagą, nėra pagrindo teigti, kad bankas netinkamai įgyvendino PPTFPĮ nuostatas.

Atsižvelgiant į tai, kad bankas pareiškėjo pateiktą 25 000 Eur mokėjimo pavedimą įskaitė į UAB „Etila“ banko sąskaitą pagal pareiškėjo mokėjimo pavedimo nurodyme pateiktus duomenis, ir į tai, kad iš ginčo byloje pateiktų duomenų nėra pagrindo teigti, kad bankas netinkamai vykdė PPTFPĮ nuostatas, konstatuotina, kad pareiškėjo reikalavimas bankui kompensuoti 25 000 Eur nuostolį yra nepagrįstas.

Remdamasis tuo, kas išdėstyta, ir vadovaudamasis Vartotojų teisių apsaugos įstatymo 27 straipsnio 1 dalies 3 punktu, Lietuvos banko valdybos 2012 m. sausio 26 d. nutarimo Nr. 03-23 „Dėl Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių patvirtinimo“ 2 punktu ir šiuo nutarimu patvirtintų Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių 59.3 papunkčiu, n u s p r e n d ž i u:

Atmesti pareiškėjo C. M. reikalavimą.

Lietuvos banko sprendimas dėl ginčo esmės yra rekomendacinio pobūdžio ir teismui neskundžiamas. Vartotojui ir finansų rinkos dalyviui išlieka teisė dėl ginčo sprendimo kreiptis į teismą arba kitą ginčų nagrinėjimo instituciją įstatymų nustatyta tvarka. Kreipimasis į teismą po Lietuvos banko sprendimo dėl ginčo esmės priėmimo nelaikomas šio sprendimo apskundimu.

Direktorius

Mindaugas Šalčius